

Nye Sider Ođđa siiddut Uuet sivut

*En innovasjonstrategi for
folkebibliotek i distrikt*

Rapport
Nikolai Sabel
Våren 2022

Til **Håkon Silli** (1947-2022), et bibliotek jeg vil savne.

Innhold

Forside	1	Leveranse	56
Innhold	3	En strategisk pakke	58
Sammendrag	4	Lovverk	60
		Plantema og lokal finansiering	62
Bakgrunn og innsiktsarbeid	6	Nasjonal finansiering	64
Hvordan vet jeg det jeg vet?	8	Data, kode og tjenester	66
Folkebibliotek som sosial infrastruktur	10	Standarder og veilere	68
Folkebibliotek som kommunal oppgave	12	Ferdigheter og kultur	74
Hverdagsbiblioteket	14		
Distriktpolitisk innlegg	16	Refleksjoner	76
Plattform	18	Verdier	78
		Respons lokalsamfunn	80
Avgrensning og prosess	20	Respons bibliotekarer	82
Scope	22	Respons lokalpolitikere	83
Mulighetsstudie	24	Respons Nasjonalbiblioteket	84
Mulighetsportefølje	25	Avslutning	86
Feltarbeid	34	Takk til	88
Nøkkelinnsikter	36	Litteraturliste	90
Dark Matter som designmateriale	38		
Problemformulering	40		
Metode og teknikk	42		
Half-Step	44		
Prototype: Studentforening	46		
Fremtidsscenario: Studentforening	48		
Prototype: Dyrkelag	50		
Fremtidsscenario: Dyrkelag	52		
Strategiske dimensjoner	54		

Sammendrag

” Crucially, strategic design takes the core principles of contemporary design practice – user research and ethnography, agile development, iterative prototyping, participation and co-design, stewardship, working across networks, scales and timeframes – and then it points this toolkit at ethical concerns, addressing systemic change within complex systems, and broader societal outcomes.”

- Dan Hill

Folkebibliotekene våre utgjør en viktig infrastruktur i landet vårt. De finnes i hver eneste kommune og sørger for at uansett hvem du er og hvor du bor, skal du ha gode forutsetninger for å lese og lære. For at denne tjenesten skal være oppdatert må bibliotekene følge lovverk og nasjonale strategier. Dessverre finnes det mange bibliotek som ikke klarer å følge denne utviklingen. Disse finner vi ofte i distriktskommuner, som gjerne opplever flere kriser på én gang: fraflytting, forfall og økonomiske utfordringer.

Nye Sider utforsker hvordan folkebibliotek i distriktet kan jobbe med innovasjon for styrket sosial infrastruktur. Prosjektet er en diplomoppgave i strategisk design ved Arkitektur- og Designhøgskolen i Oslo våren 2022, hvor jeg har jobbet med å se på distriktsbibliotek i regionen Nord-Troms gjennom 3 linsor: Hva er dagens situasjon, hva er mulighetsrommet for morgendagens bibliotek og hvordan kan vi gå frem.

Leveransen er en pakke med forslag og strategiske tiltak på tvers av lokale, regionale og nasjonale nivå. Med andre ord, hvordan kan folkebibliotekene selv jobbe med innovasjon innenfor sine rammer, hvordan kan kommunene tenke nytt rundt bruken av folkebibliotek som et verktøy og hvordan kan Nasjonalbiblioteket legge bedre tilrette for denne måten å jobbe på.

Metoden og leveransen har jeg utvikla gjennom å jobbe med Storfjord Folkebibliotek som case. Eksempler har jeg testa sammen med innbyggere, politikere og bibliotekarer i regionen Nord-Troms.

01

Bakgrunn og innsiktsarbeid

Infrastrukturen Folkebibliotek
Kommunal rolle og prioritering
Hverdagsbiblioteket
Distriktpolitisk innspill
Plattform

Hvordan vet jeg det jeg vet?

For å utforske og bli kjent med konteksten har jeg i dette prosjektet lest plandokumenter, strategier, lovverk og snakka med bibliotekarer i regionen. Parallelt med denne prosessen har jeg lest relevant litteratur for designfaget.

Innsiktene har jeg forsøkt å oversette til et format som gjør at man kan diskutere dem med ulike aktører. Dette kaller jeg en innsiktsportefølje. Denne har blitt brukt som utgangspunkt for samtaler om konteksten og prosjektet, enten det har vært gjennom intervjuer eller workshops med innbyggere. Innspillene og responsen på denne innsiktsporteføljen har også justert kursen eller skapt grunnlag for nye innsikter.

På de neste sidene følger det viktigste jeg har lært.

Dokumentgjennomgang

Intervju

Innsiktsportefølje

Folkebibliotek er en viktig sosial infrastruktur

Fordelen med et prosjekt som jobber med folkebibliotek er at alle vet hva de er, siden de finnes overalt i landet. Det er nemlig lovpålagt for hver kommune å ha et folkebibliotek. Gjennom et nasjonalt nettverk med små og store filialer knyttes landet sammen. Dette skaper forutsetninger for å leve gode liv i både by og bygd, og gjør folkebibliotekene våre til en viktig sosial infrastruktur.

Sosial infrastruktur kan forstås som grunnleggende tjenester og strukturer for å forsterke livskvaliteten til et lokalsamfunn. Disse ser gjerne forbi økonomiske funksjoner for å økt livskvalitet, som utdanning, kollektivtransport, folkehelse, samhold, offentlige rom, tilgang til informasjon, fritidssysler, kunst og kultur.

For eldre generasjoner ville ordet bibliotek trukket frem mentale bilder av lange rader med bøker, en distinkt lukt og brune lånekort med utydelige stempler på bakerste side - avhengig av hvor populær boka var. Dagens bibliotek, særlig i byene, er ikke lenger et stillhetens sted du går for å låne bøker og hvor matpakka er forbudt. Det skyldes at vi i 2014 fikk en revidert lov om folkebibliotek, og med nye lover kommer også nye krav og målsetninger.

Bibliotekene som primært drev utlån og formidling av bøker skulle nå også drive aktiv formidling, opplysning, utdanning, annen kulturell virksomhet og være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

Kapittel I. Folkebibliotekenes formål og virksomhet.

§ 1.Målsetting

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.

Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent. Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.

Folkebibliotek er en kommunal oppgave

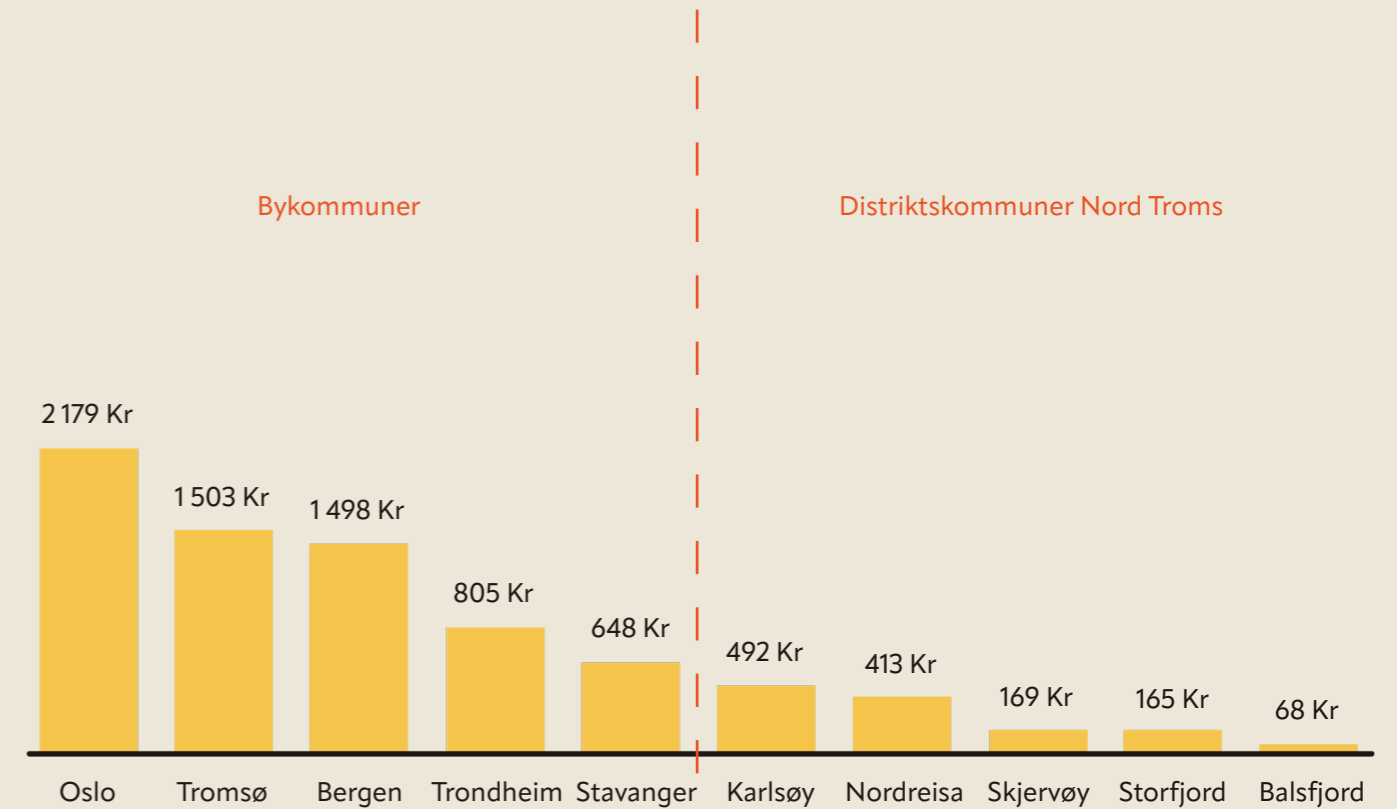
”Slik det er i dag, sliter vi faktisk med å overholde lovkrava.”

- Silja, Bibliotekar Storfjord

Med slike lovendringer følger også nasjonale og etterhvert regionale strategier. Her skriver politikere og Nasjonalbibliotekar Aslak Sira Myhre varmt om hva bibliotekene nå skal bli og gjøre. Hva dette er, kan man selv oppleve ved å ta en tur til Deichmanske, som er Oslos filialer av folkebibliotek. Her vil man vil finne spillrom, folkeverksted og arrangementer for alle aldre. Dette er også en av grunnene til at bibliotekene i Oslo er en populær tjenestene blant byens innbyggere.

Reiser man derimot ut av byene og besøker et av de mange folkebibliotekene i distriktet vil graden av omstilling variere. Utfordringen ligger nemlig i at folkebiblioteket er en kommunal oppgave, og da kan det bli store gap mellom nasjonale forventninger og kommunal prioritering. Noe som igjen fører til at både mål og lovkrav ikke blir overholdt.

Særlig kan det slå skjevt ut i ulike kommuners prioritering og investeringsvilje. I grafen til høyre kan vi sammenligne noen av landets mest befolkede bykommuner med distriktskommuner i regionen Nord-Troms. Selv om dette er investeringer i kultursektor som helhet og ikke spesifikt på bibliotek tegner det et bilde av prioritet og dermed handlingsrom, eller mangel på sådan.

Evnen til å være et bibliotek alene

”Når prosjektpenger ikke lengre er tilgjengelig må kommunene bruke egne penger på aktiviteter i bibliotekene.

Alle tiltakene som har vært gjennomført hadde ikke vært mulig uten prosjektstøtte.”

- Sluttrapport Folkebibliotek som litteraturhus (2017)

Om vi ser forbi tallene dreier dette seg også om mennesker. For dagens lover og strategier tar ikke inn over seg at oppgavene som følger med er like, uavhengig av om de fordeles på en hel stab eller en enkelt bibliotekar. Det er åpenbart at en enkelt bibliotekar, kanskje bare i en deltidsstilling, må gjøre prioriteringer av de ulike oppgavene og lovkravene, men ingen forteller hvordan dette skal vektes.

Det gjøres også mange prosjekt med folkebibliotekene, både nasjonalt og regionalt. Nasjonalbiblioteket gir årlig ut store beløp gjennom sekretariatet for bibliotekutvikling. Mange av disse prosjektene er gode og inspirerende, men de ser for det meste på biblioteksrommet som en fysisk plass, utvikler digital infrastruktur eller gjennomfører arrangement basert på prosjektstøtte. Det utforskes ikke hvordan bibliotekarer kan jobbe med biblioteket som en sosial infrastruktur innenfor sine gitte rammer.

Det jeg vil kalle hverdagsbiblioteket.

Et distriktspolitisk innspill

”Den tradisjonelle distriktspolitikken har [møtt utfordringer] med tiltak for næringsutvikling og jobbskaping (...)

Beregninger fra distriktnæringsutvalget viser at arbeidsplassvekst i næringslivet bare forklarer omtrent 6 prosent av avviket mellom gjennomsnittlig befolkningsvekst for distriktskommuner og utviklingen for landet som helhet.”

- Det handler om Norge, Norman-utvalget

Disse prosjektene tar heller ikke for seg hvordan biblioteket kan være et konkret verktøy i å adressere større samfunnsutfordringer i konteksten de operer i. Med andre ord hvordan kommuner kan bruke biblioteket i arbeid med demografiske utfordringer, sosial ulikhet eller grønn omstilling.

Dette har vært en særlig relevant problemstilling i konteksten Nord-Troms. Her føres det fortsatt en tradisjonell distriktspolitikk tuftet på idéen om at næringsutvikling og arbeidsplasser er det som skaper tilflytning og aktivitet. Dette er riktignok en fordums sannhet som ikke lenger stemmer med dagens samfunn. Skal vi tro Distriktnæringsutvalget utgjør vekst i arbeidsplasser bare 6 prosent av avviket i gjennomsnittlig befolkningsvekst for distriktskommuner, sammenlignet med landet som helhet.

Trolig skyldes dette at folk er mer mobile og at man ikke lenger er avhengig av å finne arbeidsplasser nært hjemmet. Om dette er virkelighetsbildet virker det da rart å se Storfjord Kommunes satsning på Næringsutvikling sammenlignet med biblioteket, selv om tilflytning bo - og blilyst er deres uttalte mål for samfunnsutviklinga. Som distriktskommune er de ikke alene.

2 648 000 Kr

Næringsutvikling

810 000 Kr

Bibliotek

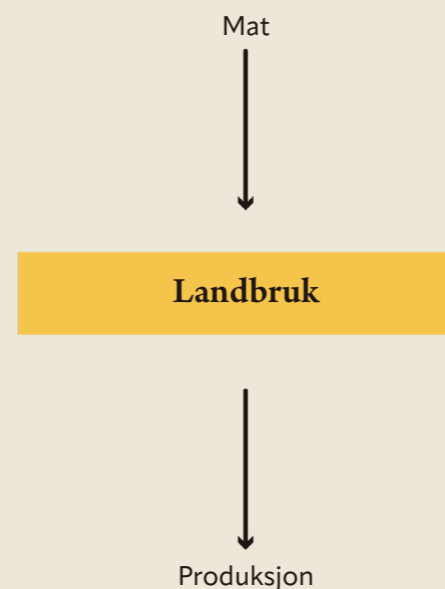
Plattform

Oppsummert kan man si at folkebibliotekene har et stort potensiale for å løse samfunnsutfordringer i distriktet gjennom sin allerede eksisterende infrastruktur. Riktignok er de avhengig av lokal prioritering og en mer strategisk tilnærming for å få utløst dette potensiale. Gjennom å snu denne utfordringen til mulighet kan vi si at det er en viktig sosial infrastruktur og en fantastisk plattform for innovasjon.

Når jeg snakker om plattform er det tenkt som et springbrett for andre prosjekt og aktiviteter som kan løse flere samfunnsbehov. Som eksempel kan man si at landbruket kunne være en flott plattform for å styrke folkehelsen, utdanning, karbonfangst og lagring eller for økt biodiversitet og bevaring av kulturlandskap. Det trenger ikke bare å være snakk om å produsere mat slik som det er i dag.

Bibliotek som plattform for innovasjon handler altså om å tenke hvilke andre hensyn man kan putte inn i biblioteket, for så å se hvilke konsepter og verdier man får ut i andre ender.

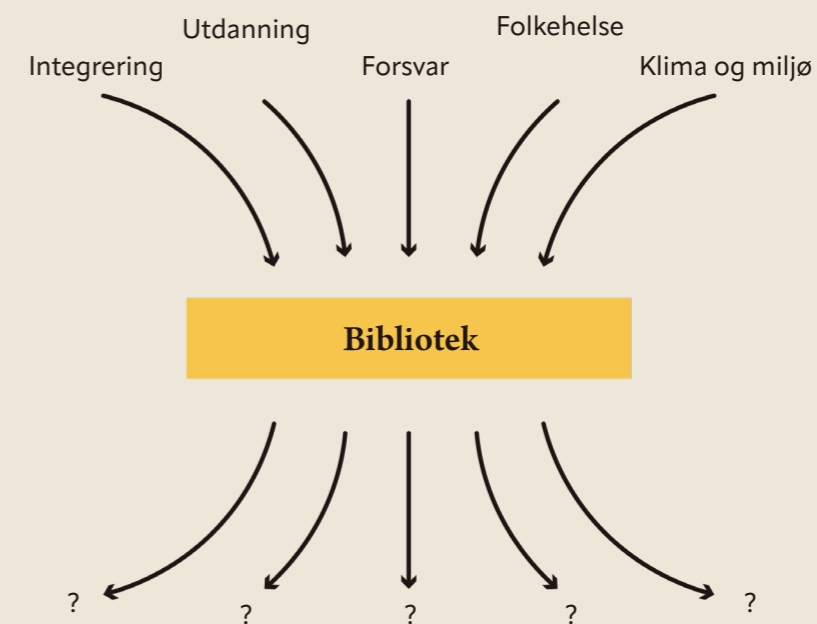
Landbruk som sektor

Landbruk som plattform

Bibliotek som plattform

02

Avgrensning og prosess

Scope

Mulighetsstudie

Feltarbeid

Nøkkelinnsikter

Dark Matter som designmateriale

Problemstilling

Scope

For å avgrense prosjektet tok jeg utgangspunkt i lovteksten om folkebibliotek. Gjennom å analysere denne og se hva som var nytt, kunne jeg stille spørsmål om hva disse nye elementene kan innebære. Til å begynne med i min prosess ønsket jeg å se hvor lite som skulle til for at bibliotek i distrikt kunne komme ajour med lovverket og strategiene. Eller sagt med andre ord ville jeg utforske hvordan jeg som designer kunne hjelpe Storfjord Folkebibliotek som case å hoppe bukk over 7 år med strategi.

For å angripe den oppgaven, hadde jeg en innledende idé om å presentere en bred portefølje av muligheter basert på de nye punktene i folkebibliotekloven. Jeg hadde allerede gjort en innledende innsiktsanalyse og tenkte at mulighetsstudie som metode var riktig vei fremover. Her lot jeg meg både inspirere av hva som var gjort andre steder, svare på konkrete utfordringer som ble løftet frem, samt prøve å utfordre rekkevidden for hva et bibliotek kan inneholde.

Kapittel I. Folkebibliotekenes formål og virksomhet.

1.Målsetting

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.

Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent.

Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.

SILJA

Folkebibliotekloven 2014

Nasjonal bibliotekstrategi 2015-18

Nasjonal bibliotekstrategi 2020-23

Mulighetsstudie

Siden jeg visste at jeg umulig ville kunne utforske alt, ønsket jeg å legge opp formatet slik at bibliotekarer selv kunne legge til konsepter i porteføljen senere. Oppsettet ble derfor slik at man stiller spørsmålet *hva om*, forklarer idéen, for så å forankre denne i folkebiblioteklovens nye punkter, FNs bærekraftsmål og gjerne henter inspirasjon fra eksisterende prosjekter.

Målet var at denne porteføljen med muligheter kunne danne grunnlaget for hvilke konsepter som senere skulle testes. Porteføljen ville også kunne fungere som en egen leveranse, et slags bibliotek av idéer for biblioteket. Ved å forankre disse i både folkebibliotekloven og bærekraftsmålene kunne også idéene tydeliggjøre leveranse på interne krav og kommunale rammer.

Hva om _____

Folkebiblioteksloven

- Aktiv formidling
- Opplysning og utdanning
- Kulturell virksomhet
- Uavhengig møteplass
- Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon:

Hva om biblioteket ble en bygdecampus?

Et sted studenter kan ha arbeide, ha grupper, og en sosial møteplasser som tilrettelegger for bo hjemme mens man studerer eller kombinere studier og relevant arbeidserfaring i kommunen.

Folkebiblioteksloven

- Aktiv formidling
- Opplysning og utdanning
- Kulturell virksomhet
- Uavhengig møteplass
- Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

4 9 11

Inspirasjon: Erfaringene fra Covid-19

Hva om man lagde en bibliotekshage?

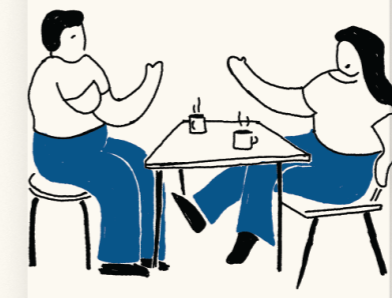
Et sted man kan dyrke grønnsaker eller blomster sammen, dele erfaring eller møte andre mennesker.

- Folkebiblioteksloven**
- Aktiv formidling
 - Opplysning og utdanning
 - Kulturell virksomhet
 - Uavhengig møteplass
 - Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Dyrk Varanger

Hva om biblioteket var et co-working space?

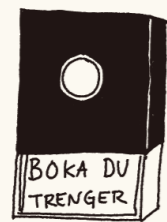
En arena for folk med hjemmekontor eller er selvstendig næringsdrivende. Et fellesskap og profesjonelt nettverk å gå til for prat og råd, eller et sted å arrangere møter.

- Folkebiblioteksloven**
- Aktiv formidling
 - Opplysning og utdanning
 - Kulturell virksomhet
 - Uavhengig møteplass
 - Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: HÚSID

Hva om man kunne låne fra naboens bokhylle?

Ved å åpne opp bibliotekets database, kan innbyggere registrere sine bøker eller ting de er villig til å låne ut. Folk og bibliotek kan spare mye penger og ressurser, men også komme i kontakt med folk i lokalsamfunnet.

- Folkebiblioteksloven**
- Aktiv formidling
 - Opplysning og utdanning
 - Kulturell virksomhet
 - Uavhengig møteplass
 - Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Nabobil

Hva om distriktet hadde en egen studentforening?

Å organisere seg selv kan skape et sterkere nettverk og samhold blant studentene, men også gjøre det bedre tilrettelegging for studentenes hverdag.

- Folkebiblioteksloven**
- Aktiv formidling
 - Opplysning og utdanning
 - Kulturell virksomhet
 - Uavhengig møteplass
 - Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Studentforening Sør-Varanger

Hva om lånekvittinga var et **regnskap**?

Tenk om merkingen i bøkene inviterte deg til bibliotekets program eller utstyrssentral. Eller lånekvittinga sa noe om karbonavtrykk ditt eller hvor mye penger du har spart.

Folkebiblioteksloven

- Aktiv formidling
- Opplysning og utdanning
- Kulturell virksomhet
- Uavhengig møteplass
- Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Wichita Public Library

Hva om biblioteket holdt **fiksefester**?

Et sted man kan ta med noe de trenger å få fiksa og får hjelp. En sosial møteplass hvor prat og kunnskap kan deles over en sokk som må stoppes, en brødrister som må skrur på eller en skjorte som må sys.

Folkebiblioteksloven

- Aktiv formidling
- Opplysning og utdanning
- Kulturell virksomhet
- Uavhengig møteplass
- Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Bærekraftige Liv Landås

Hva om biblioteket var en arena for **innbyggerinnspill**?

Biblioteket holder allerede folkemøter, men hva om man også kunne komme med innspill til nærmiljøets utvikling og hjelpe lokalpolitikere ta stilling i krevende saker?

Folkebiblioteksloven

- Aktiv formidling
- Opplysning og utdanning
- Kulturell virksomhet
- Uavhengig møteplass
- Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Deltagende budsjettering

Hva om biblioteket var et **folkemuseum**?

En arena for å forvalte og koordinere lokalt kulturarbeid. Gjennom å la ulike miljøer og interessegrupper samle inn materiale og gjøre det levende gjennom utstillinger på biblioteket.

Folkebiblioteksloven

- Aktiv formidling
- Opplysning og utdanning
- Kulturell virksomhet
- Uavhengig møteplass
- Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Dugnad for historiebevaring

Hva om man hadde et **Tingotek?**

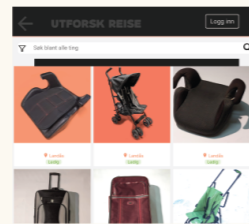
Videreutviklet utstyrssentral innbyggere trenger en gang i blant? Hva om vi kunne låne en bæremeis, ekstra koffert, reisevogn, drill eller kvistkvern når vi trenger det uten å kjøpe eget?

- Folkebiblioteksloven**
- Aktiv formidling
 - Opplysning og utdanning
 - Kulturell virksomhet
 - Uavhengig møteplass
 - Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Bærekraftige Liv Landås

Hva om vi hadde et **frøbibliotek?**

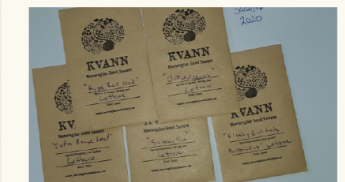
En ordning for lån og deling av frø kan skape økt kunnskap om lokale nyttevekster. I et beredskapsperspektiv kan sterk kultur for dyrking av mate gjøre at man takler kriser bedre sammen.

- Folkebiblioteksloven**
- Aktiv formidling
 - Opplysning og utdanning
 - Kulturell virksomhet
 - Uavhengig møteplass
 - Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Organisasjonen KVANN

Hva om man arrangerte **folkefortelling?**

Historie er ikke bare det som ligger i bakken eller står i bøkene, det er også det som lever i hodene på menneskene rundt oss. Folkefortelling kan samle og dele disse historiene.

- Folkebiblioteksloven**
- Aktiv formidling
 - Opplysning og utdanning
 - Kulturell virksomhet
 - Uavhengig møteplass
 - Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Kopervik historielag

Lån bil

Hva om biblioteket lånte ut kommunens **bilpark?**

Gjennom å åpne booking-systemet for kommunens biler kan innbyggere bruke bilene i tiden de står stille. Dette kan hjelpe de som ikke har egen bil eller gjøre at noen slipper å ha to.

- Folkebiblioteksloven**
- Aktiv formidling
 - Opplysning og utdanning
 - Kulturell virksomhet
 - Uavhengig møteplass
 - Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Halden Kommune

Lån Egil

Hva om man kunne låne en annen person?

Hva om biblioteket gjorde så man kunne komme i kontakt med mennesker med samme eller andre interesser og ferdigheter? Noen å gå tur med, lære noe av eller diskutere med.

Folkebiblioteksloven

- Aktiv formidling
- Opplysning og utdanning
- Kulturell virksomhet
- Uavhengig møteplass
- Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Human Library

Hva om biblioteket var en ungdomsklubb?

Ved å gi en gruppe ansvar for å lytte til andre ungdommer i lokalsamfunnet, kan man finne gjennomføringsmodeller sammen med kommune og frivillige lag.

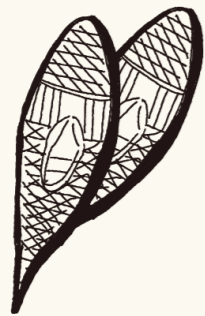
Folkebiblioteksloven

- Aktiv formidling
- Opplysning og utdanning
- Kulturell virksomhet
- Uavhengig møteplass
- Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

Inspirasjon: Biblio Tøyen

Hva om biblioteket lånte til næringslivet?

I stedet for at bedrifter må gå til innkjøp av utstyr som brukes en gang i blant, kunne utstyrssentralen også være åpen for næringslivet. Kanskje til og med i spleiselag?

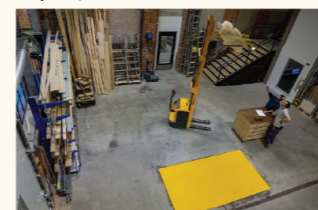
Folkebiblioteksloven

- Aktiv formidling
- Opplysning og utdanning
- Kulturell virksomhet
- Uavhengig møteplass
- Offentlig samtale og debatt

FNs bærekraftsmål

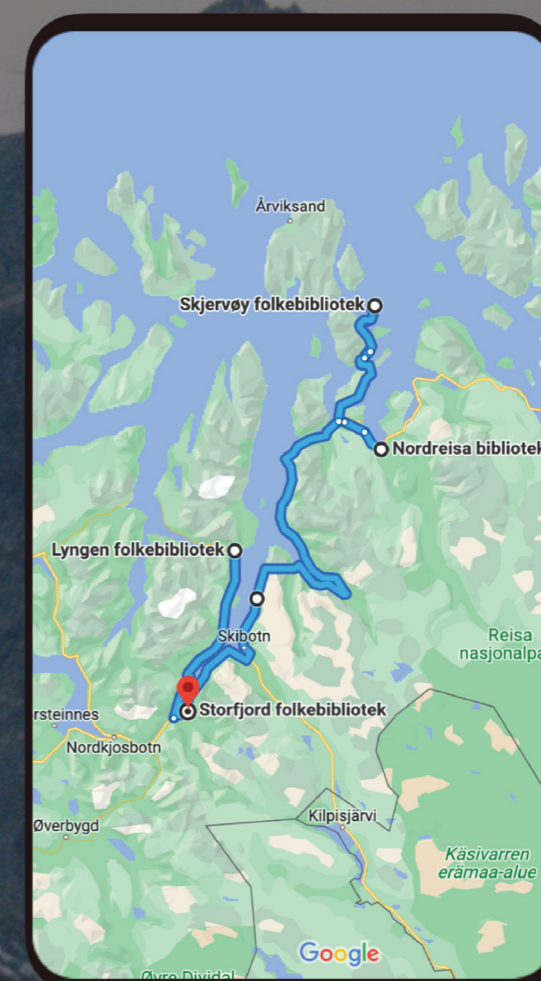
Inspirasjon: Fellesverkstedet Oslo

Feltarbeid

I arbeidet med Storfjord Folkebibliotek har jeg måttet prøve å ikke bli for låst til den ene konteksten at jeg glemmer økosystemet av bibliotek de er en del av. Selv om det kan ha en verdi å gjøre ett bibliotek bedre, er målet her å være relevant for flere bibliotek i distrikt. I løpet av prosjektperioden har jeg derfor vært på besøk til andre bibliotek i regionen, både for samtaler og å se andre situasjoner, men også for å invitere dem inn i prosessen og gi innspill på prosjektets retning.

Som eksempel reiste jeg rundt og viste en tidlig versjon av mulighetsporteføljen til andre bibliotekarer i regionen. Der opplevde jeg at konsepter vi i Storfjord var begeistret for fikk en heller dempet mottagelse. Ikke nødvendigvis fordi de var dårlige, men fordi de ikke opplevdes like relevante på de ulike plassene. Møtene ga meg en forståelse av at min tilnærming kanskje var feil, jeg fikk også noen nye innsikter justere kursen etter.

Nye perspektiv

En av nøkkelinnsiktene var at de nasjonale strategiene ikke tar nok hensyn til primæroppgaven til folkebibliotek i distrikt. I sin iver etter å utvide forståelsen, funksjonen og bruken av bibliotekene er det viktig at man ikke går i litteraturhus-fella som en bibliotekar kalte det.

Ikke fordi litteraturhus er feil i seg selv, men dens funksjon og forventninger er vanskelig å imøtekomme i mindre distrikt hvor man ikke engang har en videregående skole eller andre aktører som ivaretar kunnskapsdelen av lokalsamfunnet. Altså, det gir mening å ha et litteraturhus i byen, men ikke på bygda.

Hvert lokalsamfunn er også ulikt og har ulike behov. Å kunne lese disse behovene og samtidig knytte dem opp mot lokale og nasjonale forventninger ble kalt for selve balansekunsten i å drive et folkebibliotek.

En tredje nøkkelinnsikt var også at den nye Folkebibliotekloven egentlig har åpnet opp for alt. Utfordringen ligger derimot i hva rammebetingelsene er, som rom, budsjett og kapasitet.

Jeg kunne med andre ord i teorien sitte i årevis å foreslå konsepter for hva et bibliotek kunne være, men utfordringene lå ikke nødvendigvis bare på et idé-nivå. Utfordringene ligger like mye på et strukturelt nivå og det å forstå hvilke problem bibliotekene prøver å løse.

”Man må ikke gå i litteraturhus-fella. Det gir mening å tenke slik i en by, men hvem bevarer kunnskapsdelen i lokalsamfunnene våre?”

- Bibliotekar Nord-Troms

”Hvert lokalsamfunn er ulikt og har ulike behov. Balansekunsten i det å drive folkebibliotek ligger i å lese lokalsamfunnet sitt.”

- Bibliotekar Nord-Troms

”I teorien er det ingenting som er feil i biblioteket. Finnes rammebetingelsene, finnes rommet.”

- Bibliotekar Nord-Troms

Dark Matter som designmateriale

”The answer to unlocking a new experience, product or service is sometimes buried deep within the organisational culture or the policy environment.

(...) strategic design recognises that this ”dark matter” is part of the design challenge”

- Dan Hill, Dark Matter and Trojan Horses (2012)

For å kunne adressere komplekse samfunnsutfordringer må man forholde seg til hva strategisk design kaller *Dark Matter*. Sagt med andre ord å jobbe med *mørk materie* som et designmateriale.

Dette vil si at prosjektet forsøker å forstå de organisatoriske, kulturelle og statlige rammene i konteksten rundt, for deretter å designe ut løsningsforslag som kan passe inn i, utfordre og kanskje skape endring. Utfordringen med dette er at ting fort kan bli veldig mye mer komplisert, fordi man hele tiden må ta hensyn til en større kontekst. Det holder ikke bare å forholde seg til det lille produktet, appen eller tjenesten man sitter å designer ut. Som student er jeg vant til at leveransen i liten grad trenger å ta hensyn til noe utenfor den umiddelbare nære konteksten man designer i.

Som eksempel har jeg selv vært med å levere tjenester som hevder å løse et problem. Tjenesten satt ut i liv kunne trolig skapt verdi, helt klart, men spørsmålet er om den har tatt nok hensyn til konteksten den opererer i. Å jobbe med denne mørke materien er derfor viktig om man ønsker at tjenesten skal kunne skalere.

Her opererer strategisk design annerledes. For det første ved å anerkjenne at dens leveranse bare er en liten del av en stor kontekst. For det andre ved å foreslå at dens produkter og tjenester fungerer som prober for å sette ting i gang. Dens egentlige mål er å provosere frem respons og bevegelse, enten det er positivt eller negativt og kunne jobbe videre med denne responsen.

En leveranse innen strategisk design må derfor ta hensyn til denne mørke materien og bruke den som et designmateriale. Målet er å skape respons og endring på sikt. Som et studentprosjekt over ett semester er det åpenbart at jeg ikke kan endre bibliotekene våre, en av de eldste offentlige tjenestene vi har. Mitt beste håp kan derimot være å hive en haug med baller opp i lufta og håpe at noen av dem fester seg ett sted.

Konteksten rundt

Problemformulering

”Social infrastructures: the physical places and organisations that shape the way that people interact ... the physical conditions that determine whether social capital develops. When social infrastructure is robust, it fosters contact, mutual support, and collaboration among friends and neighbours; when degraded, it inhibits social activity, leaving families and individuals to fend for themselves (...)

local, face-to-face interactions - at the school, the playground, and the corner diner - are the building blocks of all public life.”

- Eric Klinenberg, Palaces for the people (2019)

Problemstillinga ble derfor hvordan jeg som designer kan hjelpe folkebibliotek i distrikt å *jobbe med* innovasjon for styrket sosial infrastruktur.

Ordet innovasjon definerer jeg her som nye måter å skape verdi, mens sosial infrastruktur er hva Eric Klinenberg så vakkert formulerer det som *building blocks of all public life*.

Basert på nøkkelinsiktene etter møte med bibliotekene i regionen åpnet det spillerommet for hvor jeg kunne tatt prosjektet videre, men jeg har valgt hva jeg kaller samskapningssporet og utvikla en metode for å jobbe med problemstillinga på en lokalt forankra måte, sammen med innbyggere.

Hvordan kan Folkebibliotek i distrikt jobbe med innovasjon for styrket sosial infrastruktur?

03

Metode og teknikker

Half-Step

Prototype: Studenforening

Prototype: Dyrkelag

Strategiske dimensjoner

Half-Step

”...we just have to get the ball moving. In doing so, we create possibility, we reveal new angles, we generate energy and momentum, we draw out a response from possible opposition. Moving the ball rapidly over short distances, with intent if not yet guaranteed results, is a necessary precursor to further movement, and ultimately the goal.”

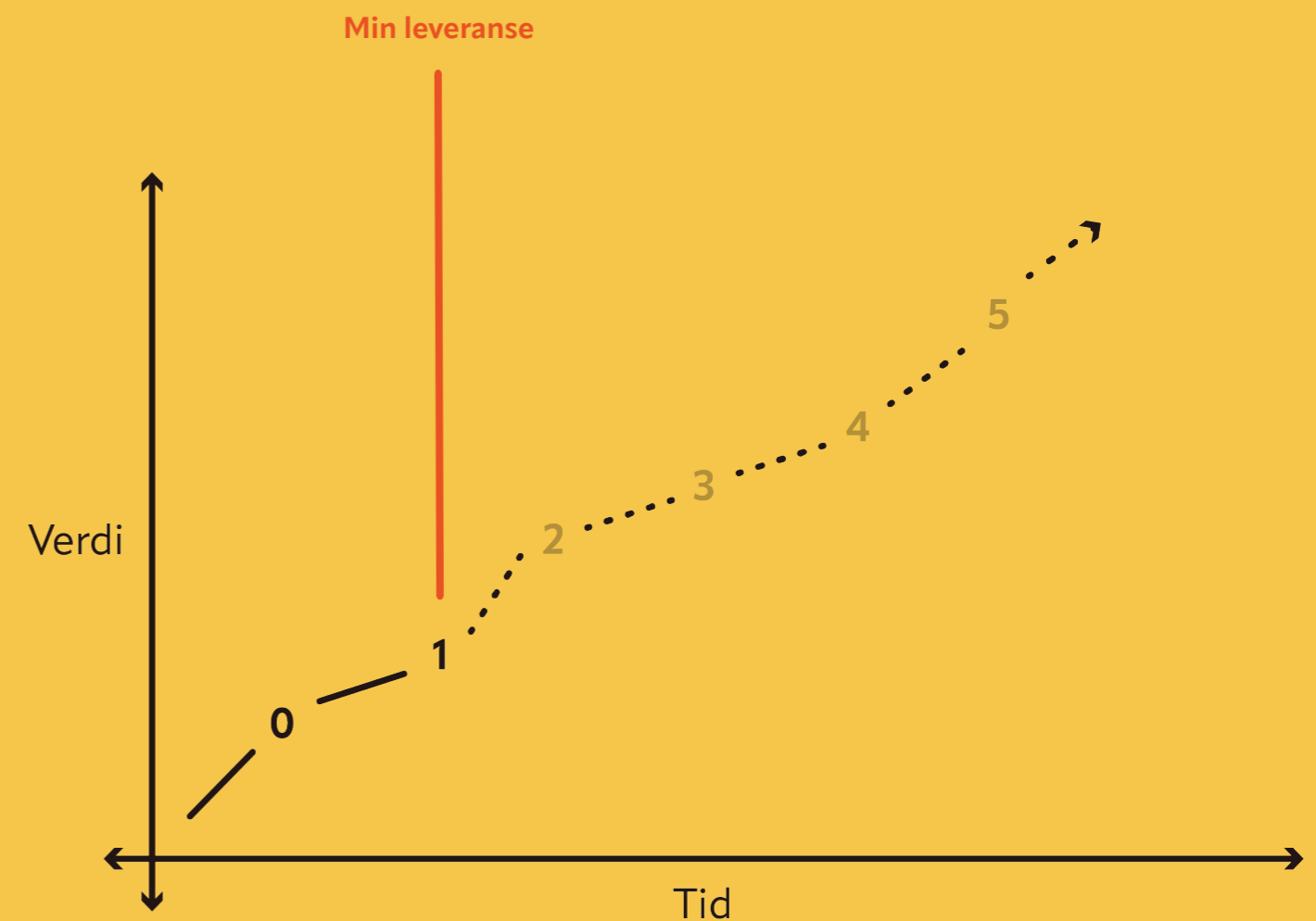
- Dan Hill, Designing Missions (2022)

Metoden jeg har jobbet under kalles Half-Step. Kort forklart handler metoden om å ta små steg for å få en ball til å rulle, og i prosessen åpner det opp nye mulighetsrom og veier frem. Man har et overordna mål, men man planlegger ikke alt hele veien frem. Fordelen med denne måten å jobbe på er at det koster ikke så mye å sette i gang eller justere kurs basert på rom som åpnes opp, tilbakemeldinger eller lærdom. Og ettersom man går fremover øker både verdien og man er sikrere på valgene og retningene man har tatt.

Half-Step brukes gjerne i større endringsprosesser, hvor man ønsker å vise økning av verdi gjennom gradvis endring. Etterhvert som endringen synliggjør denne verdien øker også tilliten og aksepten for videre økt endring, og med det også kostnadene på investeringene. Fordelen er riktignok som nevnt oventil at når de store investeringene først kommer, er man tryggere på at det er de rette og at de vil bli bedre mottatt av aktørene som opplever endringen.

Siden dette prosjektet er et studentprosjekt har jeg hverken tid eller ressurser til å gjennomføre en fullskala prosess med Half Step-metoden. Mitt mål har derfor blitt å vise hvordan man kan sette i gang de første stegene, for så å spekulere i hvordan de neste stegene kunne sett ut. For å igangsette denne prosessen har jeg valgt å gjennomføre prototyper. Innledningsvis har jeg sammen med bibliotekar tatt utgangspunkt i konsepter fra mulighetsporteføljen vi følte adresserte lokale utfordringer.

Prototypene er brukt som et virkemiddel for å synliggjøre hvilke nivåer som senere må adresseres for å skape endring. Det er lett å tenke at prototypen er selve leveransen, men som en designer forstår jeg dette mer som et mekanisk element som setter noe i bevegelse. Fordelen med denne måten å jobbe på er at intervensjonen kan starte smått, men danne rammeverket for noe som kan skaleres til å skape større endring.

Prototype: Studentforening

”Det er krevende å skulle studere i voksen alder, så det er fint å vite at man er fler.”

- Student, Storfjord

I dette eksempelet ønsket vi å se på Storfjord Folkebibliotek sin rolle som Studiebibliotek (1). Utfordringen vi ønsket å adressere var at selv om kommunen vil legge til rette for at innbyggere studerer hjemmefra, vet man i dag hverken hvem de er eller hvor mange studenter som bor i kommunen. Enda mindre hvordan man kan tilrettelegge for dem. Den enkleste og billigste måten å nå ut til studentene tenkte vi var et Facebook-event hvor vi inviterte til studentkveld på biblioteket (2).

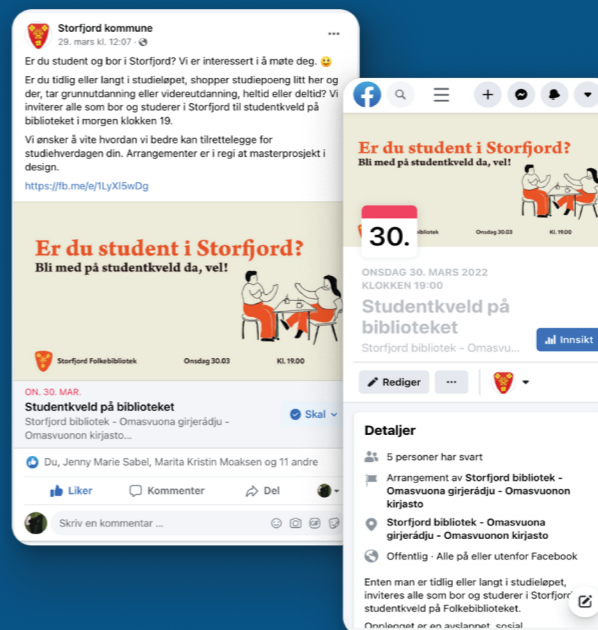
Selv om «bare» 4 studenter møtte opp, meg selv inkludert, må arrangementet kunne kategoriseres som verdifullt. Ikke bare fordi det var sosialt hyggelig å komme sammen for å bli kjent, utveksle erfaringer og råd. Vi fikk også snakket om konkrete tiltak og måter biblioteket og kommunen kunne tilrettelegge bedre for studentenes hverdag i fremtiden, som tilleggsstipend, lengre permisjon i kommunale jobber og kveldsåpent bibliotek (3). Kvelden ble avslutta med at vi grunnla Norges minste og mest vedlikeholdsfrie Studentforening, gjennom en Facebook-gruppe for studenter i Storfjord. Bibliotekaren fungerer her som en administrator, hvor alt hun trenger å gjøre er å invitere til studentkveld ved hver semesterstart.

Verdien i dette første steger ligger ikke bare i en Facebook-gruppe, men at for investeringskostnaden av en kaffe med kaffe har vi etablert en kanal ut til en viktig målgruppe. Denne målgruppen er også organisert på en måte som gjør at den kan spille inn konkrete tiltak, uten at det skaper særlig mye merarbeid for bibliotekaren.

1

2

3

Foto Workshop under Studentkveld Skjermbilder Eventer og statusoppdateringer via Facebook

Et smugttitt inn i fremtiden: Studentforening

Selv om det er trivelig å ha det sosialt og lage Norges minste studentforening, er jo målet for denne måten å jobbe på å se tiltak utover at det er trivelig. Som nevnt tidligere ligger de større tiltakene for samfunnsendring utenfor tidsrammen av dette prosjektet. Derfor har jeg juksa litt ved å spekulere i hvordan nyhetsartikler i fremtiden kan se ut, om kommunen hadde valgt å la ballen rulle litt videre.

Her ser vi en glad og fornøyd ordfører som i framtida kan meddele at kommunens næringsfond nå har blitt åpna for studenter eller bedrifter som ønsker å investere i sine ansattes utdanning. Næringsfondet i kommunen er nemlig et investeringsfond basert på midler fra kraftproduksjon som skal hjelpe bedrifter å skape nye arbeidsplasser. Gitt at arbeidsplasser ikke er det kommunen egentlig trenger like mye som arbeidstakere og kompetanse, kom det forslag fra studentkvelden om at disse midlene kunne gå til lokalt tilleggsstipend eller etterutdanning av ansatte.

I en annen artikkel er også lederen av Storfjord Senterparti ute og mener at regjeringa nå må være på ballen og se til Storfjord, som har gjort barnehage og SFO gratis for barn av studenter. Et tiltak som i følge vår studentforening ville hatt enormt å si for deres privatøkonomi. De fleste studenter i regionen er nemlig foreldre, ifølge bibliotekarer jeg har snakket med. Reduserte priser i barnehage og SFO er i dag et tilbud basert på husholdningens inntekt, men disse følger forrige regnskapsår. Med andre ord vil overgangen fra jobb til student være en stor økonomisk belastning for mange, særlig det første året. Tiltaket er også henta rett ut av Norman-utvalgets forslag til tiltak på distriktsnivå. Som et innspill til dagens politiske ledelse kunne man spørre seg om det ikke ville vært både enklere og trolig mer kostnadseffektivt å se på tiltak for å gi studenter som allerede er i distriktet bedre vilkår, fremfor å flytte utdanningsinstitusjoner ut i distriktet?

Framtid eAvis Nyheter Meninger Sport Kultur Folk Torg

Nyheter →

Åpner kommunens Næringsfond for studenter

Innbyggere oppfordres nå til å søke kommunens næringsfond for tilleggsstipend. Ordfører Geir Varvik håper tiltaket vil hjelpe innbyggere i Storfjord å studere hjemmefra og øke kompetansehevingen i kommunen.

SPENNENDE: Geir Varvik, ordfører i Storfjord, synes det er spennende å se om en omdisponering av næringsmidlene vil føre til økt kompetanseheving blant innbyggerne i kommunen. FOTO: TORBJØRN O. KARLSEN

Torbjørn O. Karlsen 952 84 407

Sist oppdatert: 12. februar 2023 (17:30)

Det var etter innspill fra kommunens egen studentforening at ble forslaget enstemmig vedtatt ved forrige kommunestyremøte.

- Dette er helt i tråd med nasjonale utredninger og forslag for å holde på kompetansen innad i distriktkommunene. At vi kan bruke verktøykassa vår på denne måten vil komme hele befolkninga vår til gode, sier Varvik.

Mindre midler til næringsaktører

En bekymring har riktignok vært at denne bruken av næringsmidlene vil minske investeringsmulighetene til lokale bedrifter. Dette synet støtter ikke nødvendigvis kommunens rådgiver for næring og utvikling Hilde Olofsson.

- Det er klart at kaka blir kanskje litt mindre, men vi tror at næringslivet vil dra nytte av at kompetansen kan bygges her vi er, sier Olofsson, og fortsetter:

- Midlene til tilleggsstipend er dessuten små i det store bildet og bedrifter kan nå investere i hodene til sine ansatte og ikke bare utstyr, understreker hun.

”Kostnaden er så liten og potensialet så stort”

- Artikkel NRK (En gang i fremtiden)

”Bedrifter kan nå investere i hodene til sine ansatte og ikke bare i utstyr”

- Artikkel i Framtid i Nord (2023)

NRK Logg inn

Troms og Finnmark

Tips oss Se Nordnytt Hør P1 Finnmark Hør P1 Troms Hør Ettermiddagssending i Troms og Finnmark

I denne kommunen får studenter gratis plass ved barnehage og SFO

Storfjord kommune tar Norman-utvalget på ordet og tester tiltak for å holde på kompetansen i distriktkommunen. Nå ønsker de at regjeringa kommer på banen. – Kostnaden er så liten og potensialet så stort, sier lokallagsleder i Senterpartiet.

Lokallagsleder Hanne Braathen (Sp) mener regjeringa somler med tiltak for å motvirke fraflytning og ber nå partiledelsen lytte til kommunene. FOTO: KRISTINA KALININA / NRK

Christian Kråkenes Journalist
Eirik Sørenmo Journalist

Oppdatert for 39 min siden Del

At unge mennesker flytter til byen for studier uten å komme tilbake er en kjent saga i distriktpolitikken. Nå tester en liten kommune i Nord-Troms nye veier for å få studenter til å komme hjem. Første forsøk er basert på en liste tiltak Norman-utvalget ga regjeringen tilbake i 2020.

- Vi har sett på tiltakene og lyttet til stemmene fra studentene vi har i kommunen, sier Silja Skjelnes-Mattila. MDG-politiker og bibliotekar i Storfjord.

Prototype: Dyrkelag

I et annet eksempel var konseptet å tilrettelegge for dyrking gjennom biblioteket, ved å se på muligheter for Frøbibliotek og Fellesskapshage (1). I arbeid med samfunnsplan og levekårsundersøkelser for regionen, er sosiale møteplasser noe som trekkes frem som store mangler. Vår hypotese var at denne interessen kunne organiseres slik at innbyggere også kunne bygge sosiale nettverk.

Denne gangen valgte vi også å gjennomføre et arrangement og dele det på Facebook (2). Som forventet var også interessen større enn da vi inviterte til studentkveld. Dette gjorde at vi endret formatet på hvordan å skape samtaler og få innspill, siden gruppa ville være for stor for bare å føre samtalen rundt bordet. Vi hadde derfor en liten workshop-løype med fire stasjoner deltagerne kunne gjennomføre som adresserte ulike temaer:

- Interesse for og tanker rundt fellesskapshage
- Hvordan et frøbibliotek kunne fungert
- Fyll en bokhylle med innspill til litteratur man ønsket seg
- Hvordan kunne utstyrsentralen bidra til mer dyrking, sanking og konservering

Her var engasjementet overveldende. Det ble delt frø, planter, erfaringer og gitt innspill til hvordan man kunne etablere sterke nettverk i kommunen med biblioteket som utgangspunkt. Det kom også innspill til alt fra frøbibliotek som nå er etablert til mulighetene for kommunale høns (3). Ressursgruppa er også samla i en gruppe kalt Dyrk Storfjord hvor nesten 3% av kommunens befolkning nå er medlem.

Som en refleksjon her er det verdt å merke seg at å fasilitere en workshop med flere stasjoner alene kan være krevende. Mye av verdien i innspillene ligger nemlig ikke i hva som skrives på post-it-lappene som ender opp på veggen, men i samtale, anekdotene og tankene rundt. Å kunne ta del i disse, men også drive samtale videre og dypere ble en vanskelig oppgave, og i så måte ble jeg løpende rundt som kommunens første (hodeløse) høns.

1

2

3

Et smugttitt inn i fremtiden: Dyrkelag

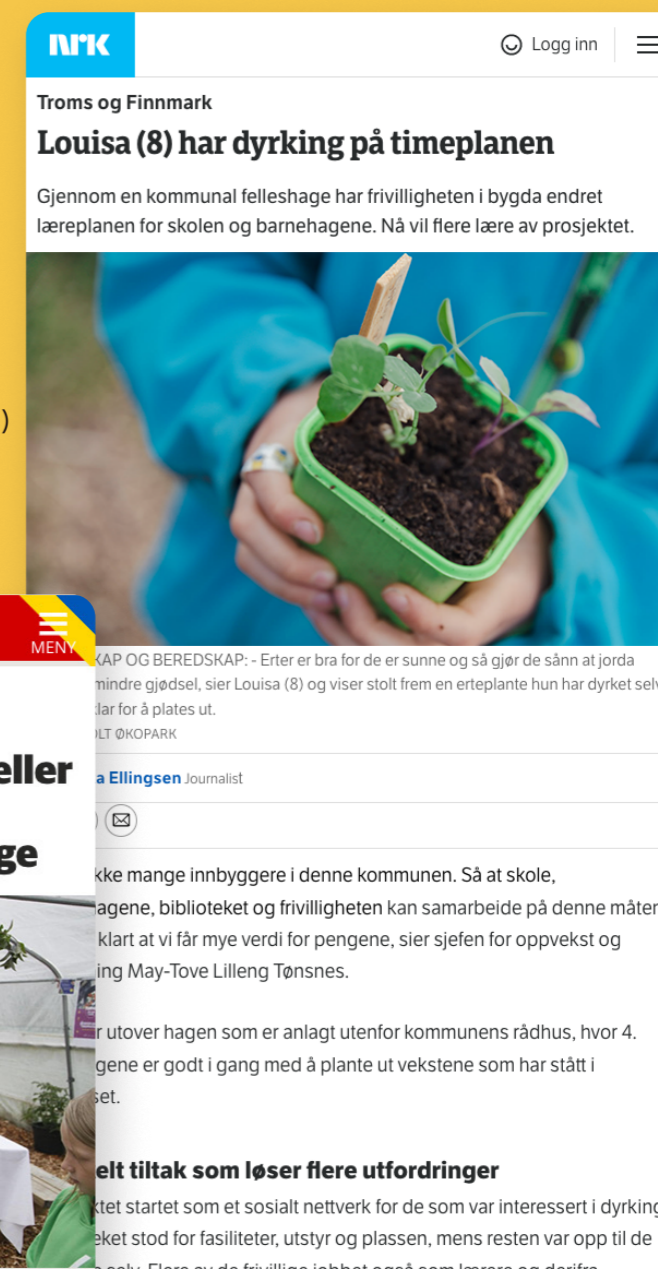
Men igjen må vi stille spørsmålet, hva er den større verdien utover at det er trivelig? I dette eksempelet med dyrkelag er det interessant å se hvordan innbyggere selv kan ta tak i biblioteket og være med å forme det etter ønske og behov. Så klart i samarbeid med bibliotekar, men igjen uten at hun nødvendigvis må være primus motor.

Om vi skal ta en ny titt inn i fremtiden er denne ressursgruppa også noe kommunen som helhet kan utvikle tjenester rundt. Som at det frivillige nettverket i felleskapshagen kan være en arena for *Sadia* eller andre å lære norsk. Felleskapshager i forbindelse med integreringsarbeid er på ingen måte en ny idé, i Troms kan man allerede se til Holt Økoparks Læringstun som eksempel.¹ Ved å la innvandrere eller flyktninger være ressurser som involverer seg i arbeid som en del av opplæringa, kan både styrke bruken av språket i praksis og hjelpe med å knytte sterkere relasjoner til lokalsamfunnet. Ikke minst åpner det også opp for kulturutveksling, hvor læringen går begge veier, gjennom mat og smak som er selve bærebjelken i enhver kultur.

I ressursgruppa Dyrk Storfjord er det også en del lærere. Et gjennomgående samtaletema var hvordan en felleskapshage kunne inngå i hverdagen til skoleelever og barnehagene. Disse er på ingen måte fremmed for å dyrke litt mat i pallekarmer i dag, men å kunne bygge et større rammeverk som praktisk undervisning vil kreve mye mer ressurser - særlig av mennesker. Man kunne derfor tenke seg at ressursgruppa her var med å bidro til at arbeid i felleskapshagen kunne inngå som en del av skolens timeplan, hvor *Louisa* og resten av 4. klasse kunne lære å så, dyrke frem og høste sin egen mat.

”At skole, barnehagene, bibliotek og frivilligheten samarbeider på denne måten gjør så klart at vi får mye verdi for pengene”

- Artikkel i NRK (En gang i fremtiden)

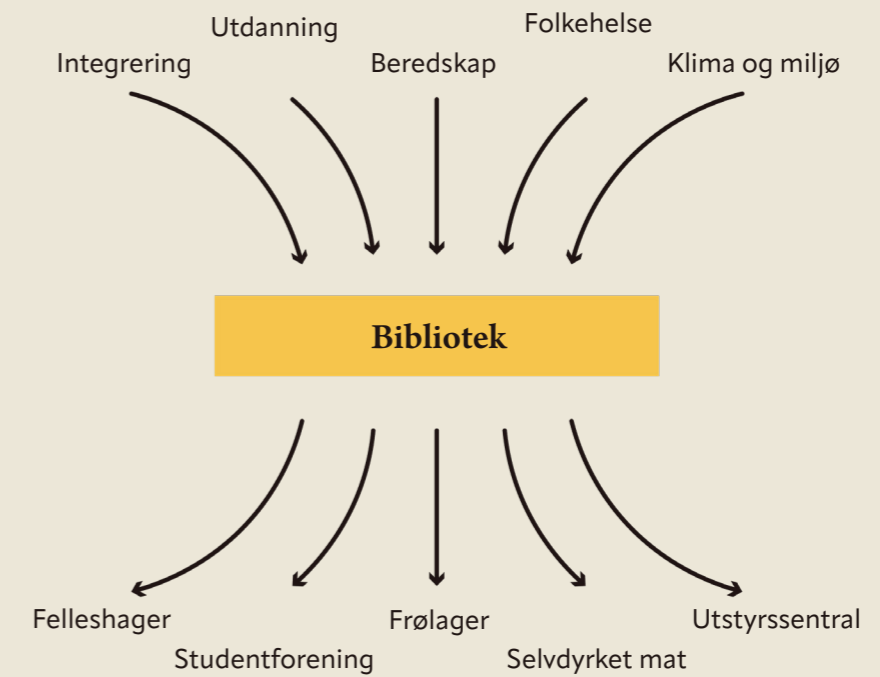
”Etterhvert så vi at dette kunne være med å løse mange av utfordringene vi hadde som lokalsamfunn”

- Artikkel Nordlys (2023)

Strategiske dimensjoner

Målet med disse prototypene og spekulative scenarioene er nettopp å vise de strategiske dimensjonene ved å bruke biblioteket som en plattform for innovasjon på tvers av sektorer. Arbeidet for integrering og utdanning kan for eksempel kanaliseres gjennom en fellesskapshage. Eller at beredskapen og folkehelsen forsterkes gjennom kunnskap og tilgang til sunn, selvdyrket mat. Og at mens alle disse samfunnsoppgavene blir adressert, kan det hele gjøres gjennom felleskapets delte tjenester, i tråd med bærekraftsmål for klima og miljø.

Biblioteket kan derfor bli en plattform for nye tjenester, tiltak og aktiviteter, som løser flere samfunnsbehov - gjerne samtidig.

04 Leveranse

Strategisk pakke
Lovverk
Plantema
Finansiering
Data, kode og tjenester
Standarder og veiledere
Ferdigheter og kultur

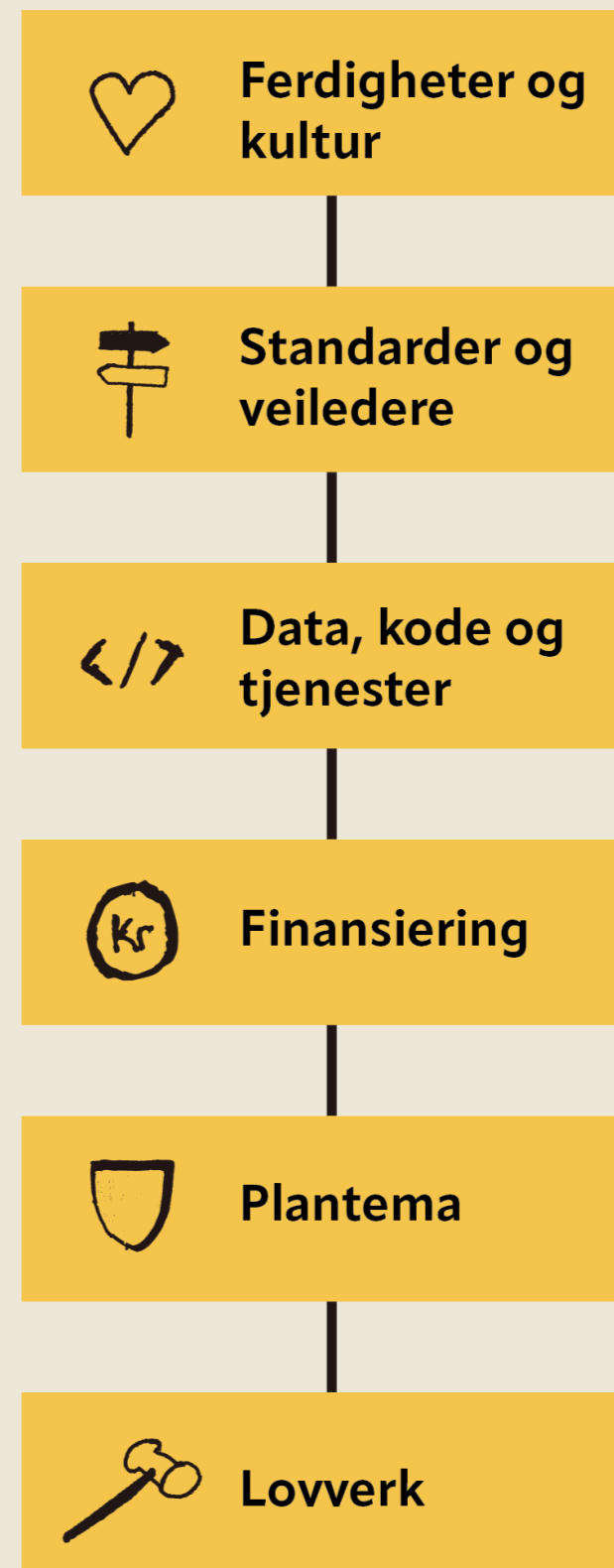
En strategisk pakke

Som sagt innledningsvis er leveransen for prosjektet en strategisk pakke med tiltak på ulike nivåer. Målet her er å inspirere og gjerne provosere til å tenke nytt rundt hvordan både distriktskommuner utvikler samfunnene sine, men også hvordan nasjonale og regionale institusjoner legger føringer.

Innenfor tjeneste- og interaksjonsdesign er vi godt kjent med front-end og back-end som to ulike deler av en tjeneste eller app. Front-end er opplevelsen og det vi ser i bruk, og back-end er kode eller praksis som sørger for at det skjer. Slik er det også i strategisk design, men i nevnte mørke materie har vi langt mindre kontroll og oversikt over lagene som skjuler seg back-end. I denne materien finner vi lovverk, plansystemet og kulturer i og utenfor organisasjonen.

I *Designing Missions* (2022) presenterer Dan Hill et rammeverk for å adressere disse ulike lagene. De fysiske opplevelsene og intervensjonene jeg har gjort gjennom Half-Step-Metoden i forrige kapittel kan sees på som hva Hill kaller Place Layers. En form for front-end del av leveransen i dette prosjektet. Som back-end sorteres derimot ulike elementer i System Layers. Målet med å reflektere rundt disse lagene er fordi de alle er relevante for plattformen man ønsker å etablere. Ved å kartlegge dem kan man også vurdere hvordan prosjektet kan skalere og utløse større systemendring.

I min leveranse har jeg derfor spekulert på hvilke innspill disse lagene kan inneholde for å utløse bevegelse i en ønsket retning og vil presentere dem lag for lag.

Lovverk

”Jeg leser loven som at den kan tilpasses lokalt, men kanskje må vi endre måten vi snakker om den eller vurdere dette i en fremtidig revisjon?”

- Svein Arne Tinnesand,
Nasjonalbiblioteket

Folkebibliotekloven er fundamentet for biblioteksdrift. Det kunne vært interessant å se hvordan loven kan åpnes opp ved at den skal fremme lokal egenart. I dag er lovteksten så åpen at mindre bibliotek føler de uansett ikke kan leve opp til målsetningene. De må prioritere om de skal gjøre noen ting bra eller alt litt svakt.

Lovverk er alltid åpent for tolkning, noe som har blitt synlig for meg gjennom samtaler med ulike personer i biblioteksektoren. Noen opplever lovtekstens målsetninger som krav om hvor lista burde ligge, mens andre mener at det er rom for bred tolkning og at den må forstås som en retning mer enn et måleverktøy.

Min prosess har derimot synliggjort at flere ikke opplever som romslig for den lokal variasjon og egenart. Selv om noen vil lese dette inn i dagens lov, er alle enige i at loven burde gi rom for det. Så kanskje kan en revidert versjon av loven stadfeste at Folkebibliotekene skal fremme lokal egenart?

Folkebibliotekloven

LOVDATA

Lov om folkebibliotek (folkebibliotekloven)

Lovens tittel endret ved lov [21 juni 2013 nr. 95](#) (i.kr. 1 jan 2014 iflg. [res. 21 juni 2013 nr. 747](#)). – Jf. [lov 29 mai 1987 nr. 23](#). – Jf. [tidligere lover](#) 16 mai 1935 nr. 1, 12 des 1947 nr. 12, [18 juni 1971 nr. 80](#).

Kapittel I. Folkebibliotekenes formål og virksomhet.

§ 1. Målsetting

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.

Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent.

Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem og skal fremme lokal egenart.

0 Endret ved [lov 21 juni 2013 nr. 95](#) (i.kr. 1 jan 2014 iflg. [res. 21 juni 2013 nr. 747](#)).

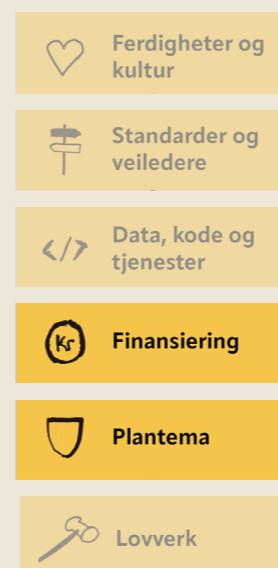
[Del paragraf](#)

Plantema og lokal finansiering

For kommunene kan biblioteket inngå i langt flere plantema som et verktøy, som reflektert rundt ved forrige kapittel. Dette kommer særlig til syne om vi ser på kommunal budsjettering. I dag er det totale driftsbudsjettet til Storfjord Kommune som eksempel på 144 millioner kroner.

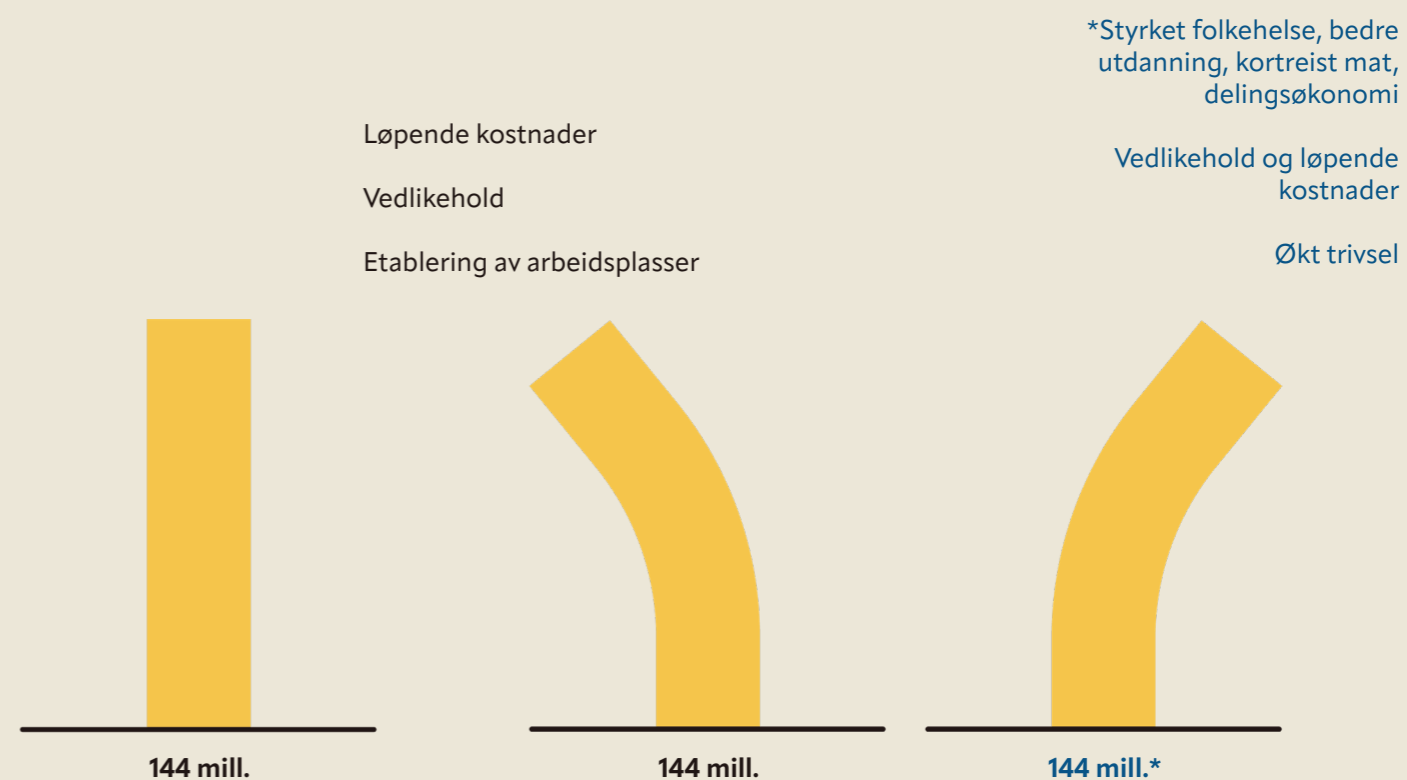
Disse midlene er vendt mot å dekke løpende kostnader og vedlikehold. En stor del av kommunale ressursene går i dag til etablering av arbeidsplasser.

Hva kunne skjedd om vi vrir fokuset til disse midlene over mot å også styrke folkehelse, bedre utdanning, gi grobunn for kortreist sunn mat og tjenester for delingsøkonomi? Beovet for vedlikehold og løpende kostnader må fortsatt dekkes, men ressursbruken kunne fokusert mer på økt trivsel. Kanskje kan denne endringen på sikt føre til lavere utgifter, dersom folkehelsa bedres?

Kommunal budsjettering

Oppvekst og utdanning, Helse og Omsorg, Kultur og Fritid, Samfunnsikkerhet og beredskap, Arbeid og Næring

Nasjonal finansiering

Det kan også være relevant å se på hvordan man bevilger nasjonale utviklingsmidler. Prioriteringene her oppdateres hvert år for å belyse nye sider av strategi-perioden man er inne i. La oss tenke oss at utviklingsmidlene for 2024 fokuserte på lokal særegenhet og det å løse utfordringene i konteksten biblioteket selv opererer i. Kanskje ville dette ført til helt nye initiativ og prosjekter, samtidig som du endrer den kommunale bruken av biblioteket som verktøy.

Det finnes også andre tiltak de nasjonale utviklingsmidlene kunne tatt høyde for, som å fravike kravet om 40% egenfinansiering for bibliotek som sliter med lav kommunal prioritering. I dag kan disse budsjetteres gjennom arbeidstid, men for bibliotekarer i små stillinger vil også det avkorte beløpet det kan søkes om. Ergo de som kanskje trenger midlene mest, vil ha mulighet til å få minst.

Ferdigheter og kultur

Standarder og veiledere

Data, kode og tjenester

Finansiering

Plantema

Lovverk

Nasjonale utviklingsmidler

Bibliotekutvikling.no

Søk Logg inn Meny

Bibliotekutvikling.no > Arkiv > Fremtidens utlysninger og tildelinger > Utllysning og tildeling – Utviklingsmidler 2024

Utllysning og tildeling – Utviklingsmidler 2024

7. Nasjonalbibliotekets prioritering

I prioritering mellom søkere vil Nasjonalbiblioteket legge vekt på følgende:

- Prosjektets
 - *nyhetsverdi*: Vekt på metoder eller oppgaver som ikke allerede er prøvd ut i andre bibliotek
 - *framtidsperspektiv*: Realistiske muligheter for å utnytte resultater etter prosjektperioden
 - *lokale særegenhet*: Resultatene bør løse utfordringer i konteksten biblioteket operer i og styrke lokal tilpasning.
- Forankring i *plandokument* – lokalt eller regionalt
- Gjennomføring i *samarbeid* med andre bibliotek eller institusjoner dersom det er relevant
- God bevissthet om og involvering av *målgruppe* for prosjektet
- Gode planer for *kunnskapsoverføring* og formidling av erfaringer som kan komme andre til gode
- Omtale av *oppfølging* eller videreføring etter prosjektperioden
- *Formelle* krav er ivaretatt

8. Hvordan søke

Søknader skal sendes ved hjelp av [elektronisk søknadsskjema](#). Dette er

Data, kode og tjenester

Resultatet kan gi grobunn for et bredere spekter av nye tjenester innenfor bibliotekuniverset, uten at det går på bekostning av primæroppgavene. I dag ser prosjekt finansiert av nasjonale utviklingsmidler hovedsaklig på etablering av sentraliserte tjenester, i håp om å kunne tas i bruk av flere. Dette er en god intensjon og kan åpenbart lede til en hel del nyttige tilbud og tjenester som kan skaleres ut.

Når vi riktignok vet at det er stor variasjon i rammebetingelsene og lokale forutsetninger over hele landet, virker det verdifullt å også tenke i retning av desentralisering og utbredt variasjon. Kanskje er økt mangfold beste vei fremover for et samlet nasjonalt system? Kanskje skal man tenke at prosjekter har overføringsverdi som inspirasjon fremfor abonnement og kopi?

♥ Ferdigheter og kultur

🚧 Standarder og veiledere

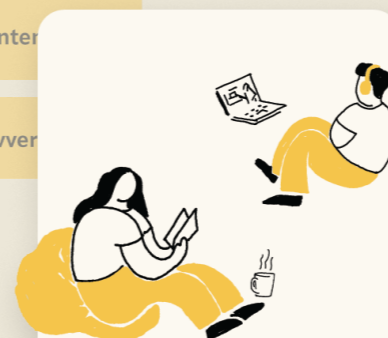
📄 Data, kode og tjenester

🏠 Finansiering

🛡️ Planter

🔑 Lovver

Studentforening, Dyrkelag, Utstyrsentral, Åpen database, Kommunal Bilpark, Menneskelige ressurser...

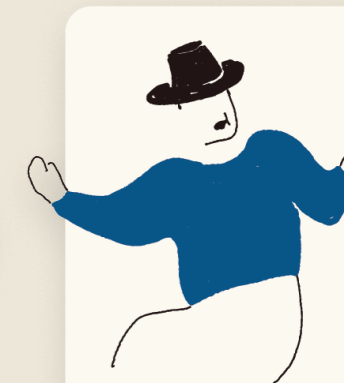
Hva om biblioteket ble en bygdecampus?

Et sted studenter kan ha arbeide, ha grupper, og en sosial møteplasser som tilrettelegger for bo hjemme mens man studerer eller kombinere studier og relevant arbeidserfaring i kommunen.

Hva om man lagde en bibliotekshage?

Et sted man kan dyrke grønnsaker eller blomster sammen, dele erfaring eller møte andre mennesker.

Hva om man arrangerte folkefortelling?

Historie er ikke bare det som ligger i bakken eller står i bøkene, det er også det som lever i hodene på menneskene rundt oss. Folkefortelling kan samle og dele disse historiene.

Hva om biblioteket var en arena for innbyggerinnspill?

Biblioteket holder allerede folkemøter, men hva om man også kunne komme med innspill til nærmiljøets utvikling og hjelpe lokalpolitikere ta stilling i krevende saker?

Hva om man kunne låne fra naboens bokhylle?

Ved å åpne opp bibliotekets database, kan innbyggere registrere sine bøker eller ting de er villig til å låne ut. Folk og bibliotek kan spare mye penger og ressurser, men også komme i kontakt med folk i lokalsamfunnet.

Hva om distriktene hadde en egen studentforening?

Å organisere seg selv kan skape et sterkere nettverk og samhold blant studentene, men også gjøre det bedre tilrettelegging studentenes hverdag.

Standarder og veiledere

Dette krever så klart nye måter å jobbe på. Prosjektet leverer derfor en aktivitetplanlegger, som er utviklet gjennom prototypene vi har kjørt i Storfjord. Dette er et rammeverk med mål om å være et verktøy for bibliotekarer som ønsker å gjennomføre aktivitet, eller få en ball til å rulle. Planleggeren har fire steg:

Steg 1 tar først høyde for kontekst og hvilket problem man ønsker å adressere. Deretter forankres dette i Folkebibliotekloven, FNs bærekraftsmål og lokalt planverk. Målet med dette er å utvide perspektivet tidlig og forenkle en eventuell senere prosess ved å allerede dekke søknadskriterier til nasjonale utviklingsmidler, samtidig som at man synliggjør lokal verdi.

Steg 2 handler om å tenke ut konsept som kan besvare utfordringen. Dette kan være et krevende steg å komme gjennom, men har man først tatt i aktivitetplanleggeren har man gjerne en idé fra begynnelsen av. Det oppfordres også til å hente inspirasjon fra andre prosjekt.

Steg 3 er en hjelp til å tenkte hvordan man kan teste det. Hva vil man ha svar på, hvilke grupper burde involveres og hva må gjøres for å gjennomføre testen.

Steg 4 hjelper bibliotekaren å evaluere testen, hente ut nøkkelinsikter og tenke ut en kurs videre.

Denne planleggeren er på ingen måte en komplett guide til hvordan å best planlegge og fasilitere en prototype. Den er mer et resultat og biprodukt av de viktigste elementene for prototypene vi har kjørt i Storfjord. Jeg er veldig klar over at den burde raffineres videre, men forhåpentligvis kan den ha nytte som en kreativ tennplugg for bibliotekarer allerede i dag.

- Ferdigheter og kultur
- Standarder og veiledere
- Data, kode og tjenester
- Finansiering
- Plantema
- Lovverk

Aktivitetplanlegger

Hva er problemet vi prøver å løse?

Før vi bestemmer hva vi skal gjøre må vi vite hva vi vil fikse. Prøv å definere hva utfordringen er så enkelt som mulig.

Folkebibliotekloven

- Opplysning og utdanning
- Annen kulturell virksomhet
- Aktiv formidling
- Uavhengig møteplass
- Offentlig samtale og debatt
- Gjøre tjenesten kjent

Forankring

Arbeidet vårt er best når det er relevant og kan sees i et større perspektiv. Hvordan svarer det vi prøver å løse til lowerk og mål?

Vi brukes lite av barneskolen...

FNs bærekraftsmål

Fargelegg relevante bærekraftsmål!

Hvordan kan det se ut?

Det kan være vanskelig å komme opp med noe nytt. Kanskje bar du på en idé da du begynte å fylle ut planleggeren? Stol på den, eller ikke vær redd for å låne noen andres.

Gi ideen et navn, så husker man konseptet til senere.

Planens handlingsete

Hva om vi har kan ha aktiviteter etter skole tid?

Hvordan tester vi det?

For å vite at konseptet vårt er relevant må menneskene vi prøver nå involveres.

Hvem skal involveres?

- Barnehage
- Barne skole
- Ungdomskole
- VGS
- Studenter
- Politikere
- Renholdspersonell
- Unge voksne
- Seniorer
-
-
-

Hva lærte du av testen?

Hva lærte du av testen?

Hva skjedde og hva nå?

Uansett hvordan testen din gikk har du nok lært noe. Prøv å koke ned inntrykkene og innspillene du fikk på noen linjer. Er det noe vi kan ta videre, og hvordan?

Nøkkelinsikter

Hva skal til for å ta det videre?

Gjøreliste

Det kom noen og de som kom...

Noen ting kan leses fort, andre ting krever mer tid. Basert på det du vet nå, hva skal til om konseptet skal tas videre?

Kan du koke ned erfaringene dine til konkrete gjøremål?

Hvordan kan vi teste det?

Facebook-evtnt, samarbeidssekte, workshop...

Program

14:30 Barna ønskes velkommen

Hva om vi har kan ha aktiviteter etter skole tid?

Den beste måten å finne ut om en båt flyter eller synker er ved å sjosette den - helst før vi har innredet den.

Med andre ord: hvor enkelt kan vi teste konseptet vårt med menneskene vi vil involvere for å få svar på spørsmålene våre?

Standarer og veiledere

”Det kan ikke avtales at grunneier eller utbygger helt eller delvis skal bekoste infrastruktur som skoler, barnehager, sykehjem eller tilsvarende tjenester som det offentlige i medhold av lov er forpliktet til å skaffe til veie.

Med bekoste menes også utgifter i forbindelse med forskuttering, lån eller andre kredittytelser.”

- Forskrift om vilkår i utbyggingsavtaler (2006)

Fra statlig hold derimot burde denne kursen underbygges. Gjennom min prosess har jeg oppdaget at selv om sosial infrastruktur er et begrep de fleste kjenner godt til og bruker, finnes det få offentlige definisjoner. Det eneste eksempelet jeg har klart å finne fra det offentlige Norge finner vi i Byggesaksforskriften kapittel 18, som understreker at offentlige myndigheter ikke kan kreve at grunneiere og utbyggere skal måtte bekoste offentlige skoler og sykehjem.

Denne forskriften kan være et politiske vepsebol jeg har lyst til å stikke hånda inn i. For er det ikke på tide med en offentlig veileder om hvordan vi kan bruke våre sosiale infrastrukturer til å løse samfunnsoppgaver på nye måter? Jeg kaster herved ballen videre til Kommunal- og distriktsdepartementet.

Vær så god, Kommunal- og Distriktsminister Sigbjørn Gjelsvik.

Ferdigheter og kultur

Standarder og veiledere

Data, kode og tjenester

Finansiering

Plantema

Lovverk

Veileder om sosial ifrastruktur

Kommunal- og distriktsdepartementet

Veileder

Byggeklosser for gode gode liv i felleskap

Veileder om bruk og utvikling av sosial infrastruktur

Standarer og veiledere

Neste nasjonale bibliotekstrategi oppfordres herved også til å utforske verdien i at bibliotekene legges tilrette for lokal stedsutvikling. Dagens strategi med det flotte navnet *Rom for demokrati og dannelse* burde kanskje få en oppfølger som tar for seg Rom for ulikhet og variasjon?

Dette vil også skape et rammeverk for å kunne vurdere innsatsområder for nasjonale utviklingsmidler og en eventuell revidering av folkebibliotekloven, som nevnt tidligere. Her kan det være gøy å spekulere i hvilke prosjekter strategien kan utløse. I dag reiser mange bibliotekarer til byene for å hente inspirasjon. Kanskje kan pendelen snu ved at bibliotekene i distrikt nå kan være foregangseksempler på hvordan å løse samfunnsutfordringer?

Ferdigheter og kultur

Standarer og veiledere

Data, kode og tjenester

Finansiering

Plantema

Lovverk

Nasjonal Bibliotekstrategi 2024-2027

Kultur- og likestillingsdepartementet
Kunnskapsdepartementet

Strategi

Rom for ulikhet og variasjon

Nasjonal biblioteksstrategi 2024-2027

Ferdigheter og kultur

Overordnet forsøker denne strategiske pakke å endre kulturen for prioritering og utvikling av tiltak lokalt og nasjonalt. Nasjonalt handler det om at visjonene fra toppen må tåle lokal akklimatisering, mens lokalt handler det om å vri den mentale bryteren fra å se på budsjett som en måte å dekke kostnader på til å tenke hvordan det kan fungere som en investering.

Det kan bety at nasjonale strategier må spille bedre på lag med folkebibliotekene i distriktet. At visjonene ikke kan gå på bekostning av primæroppgavene bibliotekene er satt til å løse. Det betyr også at tjenesteutviklingen må skje gjennom endrede rammebetingelser - ikke bare nye målsetninger.

For kommunene selv handler det om å en dypere forståelse av hvilke problem man ønsker å løse før man ser på verktøy og tiltak. Dette trenger ikke være en krevende oppgave. Mange av konseptene og tiltakene jeg foreslår gjennom dette prosjektet kommer fra innbyggere selv eller offentlige utredninger.

Det er viktig å ikke lese de ulike tiltakene eller forslagene som én *silver bullet* som skal løse alt, men at helheten er mer verdt enn summen av delene.

♥ Ferdigheter og kultur

🚧 Standarder og veiledere

📄 Data, kode og tjenester

🏠 Finansiering

🛡️ Plantema

🔑 Lovverk

Endret kultur for prioritering og utvikling av tiltak lokalt og nasjonalt

05

Refleksjoner

Verdier
Respons
Avslutning
Takk til
Litteraturliste

Verdier

”Det jeg først og fremst trenger er en turvenn.”

- Deltager workshop

”Før kunne eg ikke studert heimefra, for vi mista internett når lauvet kom på buskan om våren. Men i fjor fekk vi fiber.”

- Deltager workshop

Overordna prøver prosjektet å vise nye måter å skape verdi på flere nivå.

Lokalt handler det om å skape en styrket arena for sosial deltagelse, gjennom å plukke opp stemmene som kanskje ikke ellers blir hørt og legge dem til grunn når vi utvikler våre tjenester. Som da deltagerne på workshop ble bedt om å komme med innspill til hva man ønsket av innkjøp til utstyrsentralen, hvor en deltager sa at det hun egentlig trengte var en turvenn.

Det handler også om å tilrettelegge for nærdemokrati. Når vi utvikler samfunnene våre må man også involvere menneskene som lever sin hverdag i det samfunnet. Som en student i Storfjord som ikke hadde internett på sommerstid før i fjor, hvor han endelig hadde fått fiber. For før det blokkerte løvet på trærne signalet. Ønsket om at folk skal jobbe eller studere heimefra blir vanskelig å møte om infrastrukturen ikke ligger tilrette.

Nasjonalt kan dette også ha stor verdi. Gjennom en mer desentralisert og virkningsfull bibliotekstjeneste får man også mer bibliotek for pengene. En bibliotekar i regionen trakk frem at det er veldig inspirerende å dra på studieturer. Men når man har vært å sett hvor flotte filialer de har på Deichmanske, hjelper ikke det nødvendigvis med utviklingen av biblioteket man kommer hjem til.

Globalt er det engang slik at utfordringene vi som samfunn står ovenfor må løses med involvering og lokale løsninger. *Nothing about us without us* er et mye brukt motto og kan fungere som en sunn grunnholdning i utvikling av alle samfunnsfunksjoner.

Globalt

Medvirkning, selvbestemmelse og lokale løsninger vil være viktig for bærekraftig omstilling.

Lokalt

Styrket arena for sosial deltagelse og nærdemokrati

Nasjonalt

En infrastruktur som legger til rette for lokal stedsutvikling.

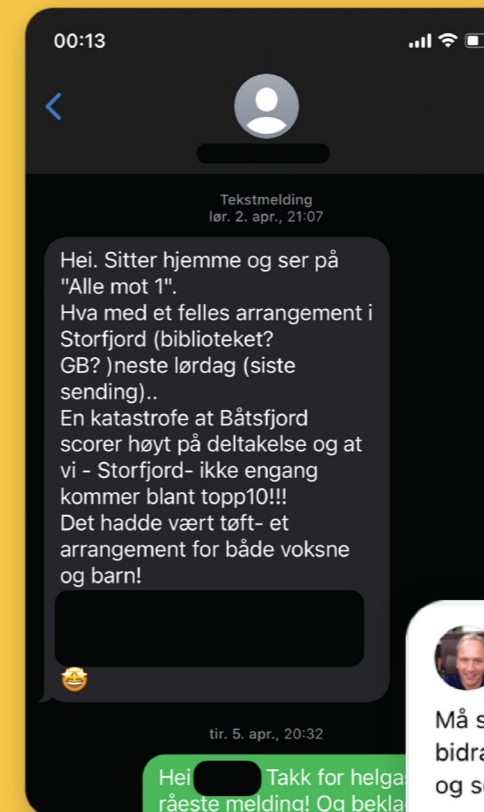

Respons: lokalsamfunnet

En trivelig bekreftelse på at denne metodikken skaper bevegelse er at arbeidet har blitt lagt merke til i lokalsamfunnet. I Storfjord skulle det ikke mer til enn noen arrangement for at biblioteket plutselig ble en *snakkis* i bygda. Enda mer spennende var det at innbyggere selv begynte å komme med initiativ til å ta i bruk biblioteket som en arena. Riktignok for å slå Båtsfjord i NRKs program *Alle mot 1*.

Som en refleksjon her er det verdt å nevne at prototypene jeg trekker frem i denne rapporten ikke dekker hele spekteret av arbeidet som har blitt utført i Storfjord Folkebibliotek det siste halvåret. Bibliotekar Silja har sammen med prosjektansatt Emine gjort mye arbeid for barn og unge i kommunens bygder, og jeg anser meg som heldig som har fått gjennomføre mitt prosjekt i den gode flyten de allerede har skapt gjennom å utvikle bibliotektenesten sin.

Vi har også ommøblert og pusset opp kommunens to filialer på minimale budsjetter, mye gjennom frivillig innsats. Jeg har også gjort en tidlig prototype sammen med 5. klasse på Hatteng Skole om deres innspill til bærekraftig utvikling av bygda, som endte med en utstilling og pitch til ordføreren. Deres innsats fortjener å bli nevnt, både for sitt arbeid i seg selv, men også fordi det var en tidlig test av metode, selv om det faller utenfor hovedleveransen av denne rapporten.

Respons: bibliotekarere

”Jeg har ikke tenkt i et strategisk perspektiv før inntil 5 minutt siden. Jeg vil ha folk inn hit, men hvorfor?”

- Bibliotekar Nord-Troms

Prosessen og metodikken har også ført til noen gode samtaler med bibliotekarere i regionen. Noen uttrykte en refleksjon over hva vi egentlig ønsker at bibliotekene skal brukes til, hvorfor og hvordan å jobbe mer strategisk.

Det har vært en spennende opplevelse for meg å se og møte ulike bibliotek og bibliotekarere. Selv om flere av disse opererer som nabo-bibliotek og innenfor samme region er variasjonen stor. Det har for meg vært et mål å jobbe for at denne variasjonen og kompetansen som bor i disse menneskene blir sett på som en styrke og bygget på, fremfor å skulle strømlinjeformes.

Jeg har også blitt invitert til å presentere prosjektet på en samling med alle Folkebibliotekene i Nord-Troms til høsten.

Respons: lokalpolitikere

”Det var nytt for meg at nye arbeidsplasser ikke nødvendigvis skaper tilflytning. Og da er det spennende å tenke nytt rundt hvilke verktøy vi bruker i fremtiden”

- Lokalpolitiker, Senterpartiet

Jeg har også tatt med prosjektet til lokalpolitikere i kommunen. Det var for meg overraskende hvor fort de sa seg enige i at prioriteringen av næringsutvikling tilhørte gamle innarbeida myter. De hadde også sett at landskapet har endra seg, men ikke klart å sette ord på det. Partier i Storfjord, som ellers i landet er godt i gang med å utarbeide partiprogram for neste års kommunestyre-valg og flere uttrykte at de var inspirert til å tenke nytt rundt mål, verktøy og tiltak.

Jeg ble også spurt av ordføreren i Storfjord Kommune om jeg ville være kommunens representant i styret for Campus Nord-Troms, en tverr-kommunal tilbyder og tilrettelegger av desentralisert utdanning i regionen. Denne tolker jeg som en direkte respons på noe av arbeidet vi har gjort gjennom biblioteket.

Respons: Nasjonalbiblioteket

Siden prosjektet også adresserer tiltak på et nasjonalt plan, tok jeg prosjektet med til Svein Arne Tinnesand. Han er direktør i sekretariatet for biblioteksutvikling ved Nasjonalbiblioteket. Med andre ord sjefen for bibliotekutviklinga, statlige utviklingsmidler og er med i styringsgruppa for det nasjonale strategiarbeidet.

”Dette er det beste forslaget til retning for neste strategiperiode jeg har sett.”

- Svein Arne Tinnesand

Han uttrykte at dette var en verdifull måte å jobbe på, og delte opplevelsen av utfordringene jeg trakk frem. Riktignok har ikke Nasjonalbiblioteket samme mulighet til å gå så dypt i analysefasen og jobbe metodisk med ett enkelt bibliotek. Han sa verdigrunnlaget og tankesettet i prosjektet resonnerer veldig godt og han likte forslaget til retning for neste strategiperiode.

Vi diskuterte også videre tiltak fra Nasjonalbibliotekets side som kunne imøtekomme bibliotek i distrikt. Deriblant en Robek-liste for bibliotek som får særlig støtte, det nevnte fritaket fra kravet om 40% egenfinansiering og endring i hvordan man snakker om innholdet i lovteksten - eller en fremtidig revisjon.

Jeg ble også invitert til å presentere prosjektet internt hos Nasjonalbiblioteket.

Avslutning

Er man ute på reise og kommer til en flyplass, vil de fleste være enige i at disse skal være like å navigere seg rundt på. En flyplass er heller ikke riktig tid og sted for kulturelle overraskelser. Når man besøker et bibliotek derimot, vil jeg slå et slag for at man også besøker et lokalsamfunn. Kulturelle overraskelser og variasjon er da med å berike opplevelsen av dette besøket. Jeg håper det vil fortsette også i fremtiden.

Helt fra begynnelsen har intensjonen med prosjektet vært å skalere ut og ikke opp. Selv om jeg har jobbet med Storfjord som case, har ikke målet vært å gjøre ett bibliotek bedre, men utforske hvordan innovasjon kan skje innenfor distriktbibliotekets rammer. Siden nedslagsfeltet er stort med bibliotek i hver kommune, ønsker jeg å bedømmes på hvorvidt dette er et bidrag uten store krevende prosesser for dem som forvalter bibliotekene på bakkeplan, men som allikevel kan skaleres ut i det allerede veldig store økosystemet av folkebibliotek i både by og distrikt.

Denne rapportens omfang er også et konkret retningsvalg jeg har tatt. På AHO oppfordres vi til å ikke skrive mer enn 7000 ord, men tradisjonen er at diplomoppgaver er mye lengre. Dette gir veldig detaljerte rapporter, men som ikke er særlig enkle å bla gjennom. Mitt ønske har vært at denne rapporten skal oppleves lettlest av lesere med og uten designfaglig bakgrunn.

Et underordnet mål har vært et personlig ønske om å komme med innspill som kan bidra til en retningsendring i hvordan distriktskommuner planlegger for fremtiden. Som innbygger i ei lita kommune i Nord-Troms, drømmer jeg om å se politikk som prioriterer å forbedre hverdagen til sønnen min, naboen og meg selv. Tjenester for sterke fellesskap er viktigere enn å selge unna lokalsamfunnene våre for et datalagringscenter som kanskje skaper en arbeidsplass.

Jeg håper mitt bidrag gjennom prosjektet får løftet dette frem, om enn som et lite bidrag, til de som forvalter våre lokalsamfunn. Sosiale infrastrukturer er verdifulle og sterkest når de får tjene folkene de er til for, i sin kontekst. Mitt håp er derfor at morgendagens folkebibliotek bruker innovasjon til å skape mer variasjon, mer lokal egenart og styrkede fellesskap.

Takk Giitu Kiitos

Silja Skjelnes-Mattila for at du inviterte meg på kaffe og halvveis overtalte meg til å gjøre diplomoppgaven min om bibliotek. Dette prosjektet tilhører deg like mye som meg.

Jenny og Bror for å ha gitt meg alle lommer med tid til å være student, og **Eva og Terje** for all støtte. Nå gleder jeg meg til å leke, bygge og synse høyløst rundt kaffebordet.

Einar Sneve Martinussen som har veiledet meg gjennom prosessen av dette prosjektet, men også for årene på AHO. Dine forelesninger og perspektiver har hatt stor påvirkning på hvordan jeg ser på meg selv som designer og på samfunnet.

Dan Hill for valuable supervision, but also for speaking at The Digital City event back in 2017. If it weren't for your talk there I wouldn't have continued my studies, and for that (and every other inspiring lecture) I am grateful.

Glenn Sæstad for all hjelp med å prosessere og tenke klart når jeg har drukna i uvisshet. Jeg gleder meg til å drive byrå med ditt kloke hode og skarpe blikk i årene som kommer.

Einar Lukerstuen og Ørjan Laxaa for å være greie karer som alltid stiller opp.

Bibliotekarer i Nord-Troms for kaffen, tiden og tankene deres.

Innbyggere i Storfjord for at dere stiller opp og bruker tiden deres på han søringen. Jeg bor på en fin plass.

”Det er langt dette landet.
Det meste er nord.”

- Rolf Jacobsen, Nattåpent (1985)

Litteraturliste

Bøker

Hill, D., 2012. *Dark Matter and Trojan Horses. A strategic design vocabulary*, Strelka Press.

Klinenberg, E., 2020. *Palaces for the people. How to build a more equal & united society*. Vintage books.

Dokumenter

Kulturdepartementet. 2015. *Nasjonal Biblioteksstrategi 2015-2018. Statens oppgaver og ansvar for utvikling av folkebibliotekene*.

Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet. 2019. *Nasjonal Bibliotekstrategi 2020-2023. Rom for demokrati og dannelse*.

Troms fylkeskommune. 2017. *Regional biblioteksplan for Troms 2017-2028*.

Kommunal og Moderniseringsdepartementet. 2020. *Stortingsmelding 30. En innovativ offentlig sektor. Kultur, ledelse og kompetanse*.

Norges offentlige utredninger. 2020:15. *Det handler om Norge. Bærekraft i hele landet. Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene*.

Kunnskapsbanken Nord-Norge. 2021. *Perpektivmeldingen Unge Stemmer. Unge voksne kjenner sine egne ønsker og behov best*.

Hill, D. 2022. *Designing Missions. Mission-oriented innovation in Sweden - A practice guide by Vinnova*.

